

Een bijziende zoektocht naar legitimiteit

Het rommelt al een tijdje binnen de BRTN.

Verschillende cultuurprogramma's worden geschrapt.

Aan Daniël Biltereyst vroegen we een analyse van de relatie tussen de

Openbare Omroep en cultuur

Na enig treuzelen heeft de BRTN-leiding een lang verwachte beslissing genomen: de huidige kunst- en cultuurinformatie wordt opgedoekt. Een grootschalig behoeftenonderzoek van midden vorig jaar wees uit dat programma's zoals *Ziggurat*, *Affiche* en *Première* niet voldoen aan de verwachtingen van de kijker – ook niet van de in kunst en cultuur geïnteresseerde kijker. De uitzendingen zijn te specialistisch, halen te lage kijkcijfers en passen niet meer in de nieuwe televisiepolitiek. Ook niet in die van het tweede, zogenaamd verdiepend en complementair net, dat in september 1997 opnieuw wordt gelanceerd.

Concrete plannen voor wat er met de cultuur- en kunstinformatie op onze publieke omroep zal gebeuren, zijn bij de redactie van dit essay niet voorhanden – scherpe richtlijnen daarentegen zijn er wel. Volgens de leiding van het tweede net zal het totale aanbod kunst- en cultuurinformatie niet dalen. Naast de vertoning van de 'betere' film en podiumkunsten (vooral klassieke muziek en opera), moet er ruimte blijven voor kunst- en cultuurinformatie. En dit kan nog steeds in verschillende vormen zoals een magazine, kunstdocumentaires en (nieuw!) een talkshow. Maar deze programma's moeten zich wel naar een breder publiek richten. Het kan toch niet – om een leerzame boutade te gebruiken die circuleert in kringen van de BRTN-leiding – dat een cultuurprogramma amper 40 000 kijkers weet te boeien terwijl één enkele tentoonstelling een veelvoud van kunstminnaars bekoort. Bedoeld wordt de met veel promotie en mediacoverage

gedreven massa- en overzichtstentoonstelling Van Ensor tot Spilliaert, die in vijf maanden tijd 270 000 bezoekers naar Oostende deed afreizen. Ook kunst- en cultuurprogramma's op de BRTN – in de toekomst waarschijnlijk *Vlaamse Radio en Televisie* – zouden een identieke mobiliserende dynamiek moeten ontwikkelen. Evenveel cultuur en kunst, maar wel voor een veel ruimer publiek: dat is zowat de magische, in één enkele adem uitgesproken formule die het kunstenbeleid van de BRTN zal gaan bepalen.

Deze visie is – steeds volgens de nieuwe beleidsploeg – natuurlijk niets minder dan een rechtstreeks gevolg van hoe de Vlaamse Gemeenschap de toekomstige taak van de openbare omroep heeft omschreven in het zgn. mini-decreet van eind 1995¹. In een mengeling van vaag idealisme en vooral veel mercantilisme stelt het decreet dat de BRTN als openbare omroep de opdracht heeft 'een zo groot mogelijk aantal kijkers en luisteraars te bereiken met een diversiteit aan programma's die de belangstelling van kijkers en luisteraars wekken en eraan voldoen'. Het gaat hierbij om een 'kwalitatief hoogstaand aanbod in de sectoren informatie, cultuur, educatie en ontspanning', met als prioriteit 'op de kijker en luisteraar gerichte informatie- en cultuurpro-

gramma's'. Merk voor alle duidelijkheid het (omroep)historisch belang van deze passage: waar men vroeger in de beste traditie van de publieke-omroepfilosofie veelal teruggreep naar het heilige (maar ook holle) triadium 'informatie, vorming en ontspanning', vermeldt het decretaal kader nu voor het eerst cultuur expliciet als één van de pijlers van de Vlaamse publieke omroep!

Maar idealisme stond niet mee aan de wieg van deze fundamentele wende in de Vlaamse omroepgeschiedenis, zoveel is duidelijk. Het is natuurlijk nog te vroeg om te speculeren over hoe de publieke omroep haar cruciale cultuurtaak zal gaan invullen. Maar de eerste tekens zijn nogal teleurstellend. Het leidmotief dat de hele programmastrategie – inclusief het cultuurbegrip – lijkt te gaan inkleuren blijft steevast hetzelfde: klantvriendelijkheid verpakt in een nieuw management-idioom. Het verdwijnen van programma's als *Ziggurat* en *Affiche* was in die zin slechts een mechanistische 'implementatie' van het behoeftenonderzoek, terwijl eerder al het rijkelijk gestoffeerd en toch breed toegankelijk radiocultuurprogramma *Eenhoorn* zijn 'doelpubliek miste' en plaats moest ruimen voor een meer 'human interest'-programma. In een voorstel tot beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap stelt de directie onomwonden dat het volume van de eigen televisieproductie systematisch de hoogte in moet, met uitzondering van twee programmacategorieën: muziek en kunst/wetenschap. In datzelfde document lezen we ook dat cultuur en educatie